TAŞOVA
tasova.gen.tr GAZETESİ

“ELA GÖZLÜM BEN BU ELDEN GİDERSEM”

Yazan: **Enver Seyhan** - 11 Nisan 2024

Enver Seyhan
Yöre: Erzurum
Derleyen: Emin Aldemir
Kaynak kişi: Hulusi Seven
Notaya alan: Emin Aldemir ve Işık Başel
Repertuvar sıra no: 2928
ES
2021
Aliye Akkılıç
Babamın radyosunda 70’li yıllarda çok duyardım adını; bu türkü onun dilinden yerleşmişti dimağıma.

Radyo bulunmaz nimetti o yıllarda ve vergisi vardı. Bu millet oldum olası vergiler ödemiştir, salmalar ödemiştir asla muhasebe edilmemiş olan…

İhsan amcam daha yeni askeri okulda olmalıdır. Annem onunla ilkokulda beraber okumuş, okuldan almışlar, 13 yaşında evlenmiş babamla. Bazan takılıyorum valideye. Benim doğmam için yedi sekiz sene beklemişler.

O senelerde – ki 50’li yılların sonu 60’lı yılların başı olmalıdır – henüz çoluk çocuk yok. Geniş aile bireyleri ara sıra demek ki bir araya toplanıyorlar veya ziyaret gerçekleştiriyorlar. Bizim Anadolu halkının bugünkü anlamda olmasa dahi seyahatten gezmeden tatilden bihaber olduğu seneler…

Böyle günlerden birinde, yaylada valide de var, orada bulunmuş. İnsanlar toplanıyorlar bir araya. Bir zaman ayarlıyorlar anlaşılan. Gerçi ayarlama belirleme olmaz o devirde. Tabii akışındadır hayat, kimsenin müdahalesini kabul etmez…

Dedemgil üç kardeşler. Kız kardeşleri Gülüşan erken vefat etmiş. Onun evladı olmamış. Üç kardeş de erkek. Zira bu sülalede oğlan çocuğu -tekkeyle türbeyle tövbe estağfirullah – kız çocuğuna göre daha az dünyaya geliyor.

Bugün çoğu hanede bir veya iki erkek çocuk vardır. Çok nadir erkek baskın aileler de var sülalede. Allah biliyor batın tarafını. Onu incelemek gibi bir niyetim hiç olmadı.

Kader dedikleri tam da budur: Gaip sadece mülkün sahibine aittir.

Aralarında konuşuyorlar büyükler, evlatlar ve daha henüz küçük olan bazı torunlar. “İhsan türkü çığıracak!” Diyorlar.

Dedemin kendi lisanıyla “ağası” Şaban Efendi babasının vefatından bir iki sene sonra koah hastalığından 1948 yılında 55 yaşında ölüyor.

Dedem ve yine dedemin laflarken adını “bizim Halit” diye andığı ağası Halit Hoca hayatta.

Üç kardeşin hanımları hayatta:

Lütfiye, Sündüs, Fehime, Zöhre. Halit Hoca iki evli.

Sohbetler, konuşmalar esnasında “İhsan türkü çığıracak” cümlesi ikide bir tekrarlanıyor.

Bekliyorlar. Annem de babasından gelen genlerinde dopdolu olan bir iştiyakla bekliyor.

Türkü Anadolu insanının yarasıdır bir yandan, merhemidir öte taraftan. Çare arar türkülerde dertlerine, yüreğindeki acıyı türkülerle bastırır.

Sevdasını sevincini kederini derdini türkülerle aşikar eder. Türküler Anadolu insanına yol arkadaşıdır. Türküler yorgun gönüllerin dermanıdır, devasıdır, sevdasıdır.

Herkes toplandıktan sonra İhsan amcam türkü çığırmaya başlıyor.

Türkülerden ilki bu türküdür. Karacoğlan’dan bu günlere gelmiş dilden dile gönülden gönüle. Başlıkta “F. Gürgün’den alıntı ile” yazdığım gibi Karacoğlan yakmış çığırmış bırakmış gitmiş. Devran işte! Dönmüş dolaşmış bir Erzurum türküsü olarak derlenmiş.

“Ela gözlüm ben bu elden gidersem
Zülfü perişanım kal melül melül
Kerem et aklından çıkarma beni
Ağla göz yaşını sil melül melül”

İkinci türkünün sözleri de şöyle:

“Cevizin yaprağı dağ arasında
Güzeli severler bağ arasında
Üç beş güzel bir araya toplanmış
Benim sevdiceğim yoğ arasında”

Babamın radyosunda bu türküler çaldığında annem bazen anlatırdı aklında kaldığı kadarıyla hatıralardan. O yıllarda babam yaşıyordu. 1981 yılında vefatından sonra daha çok hatıralarla yaşamaya başladı. Daha çok anlatmayı denedi.

Bütün hayatından dedemin anlattıklarından, babasından anasından hatrında kalanlardan, ebesinden emmisinden emesinden Sündüs anamdan babaannemden Selimlerden Koca abudan Tombili’den anlatır hâlâ. Çoğu çocukluğundan kalanlar…

Koca Abu ve Tombili kapı komşuları oluyor Dere mehlede. Dereden ötede. Selimler hem komşuları hem de ata yurtları Kızoğlu köyünden akrabaları.
Evlendikten sonra bizim mahalleye alışmış ve yine kaydetmiş olup bitenleri. Koca Ahmet’ten Samiye abudan Kafiye anamdan, Ayşe haladan, Feride haladan, dedemin dayısının oğlu Kara Osman ve oğlu Berber Ali’den, Emindayılardan, Esoğlardan, Cin Hasan’dan konuşur hâlâ yan yana gelince veya telefonda eğer günündeyse, ruhi durumu elverirse…
1972 yılında bu şimdiki oturduğumuz eve taşındık. Bu mehleden bahseder, yaşadıkarını, hatıralarını canlandırır gözünde gönlünde yeniden. Yaşı ilerledi. Artık bir tarih gibi. Nusret emmimin karısı Zekiye anam uzun süreden beri yatakta. Onunla geçen günlerine dönüyor bazı konuşmalarımızda. “Gelin gataş büşü de yiyek gı” demiş bir gün. O zaman sağlıklıydı ayaktaydı. Demek ki pişirmiş yemişler. Geçen yine konuştuk. Bazı da ket vurur gibi oluyor, dediğini bildiğini unutuyor. Salgından dolayı korkuyor, dışarı çıkmak bir insanla yakın temas kurmak istemiyor. Televizyonuna bakıyor, bitirmek için kendince edindiği işlerini tamamlamaya çalışıyor.
Zekiye anam Obalı değil. Andıran köyünden gelin gelmiş. Bir gün yine laflarken gurbete gelin gidenler, gurbetten gelin gelenler konusuna değindik. Dedi ki: “Kız çocuğu işte. Kaderi öyle yazılmış. Gittiği yere alışıyor, geldiği yere alışıyor. Elde değil, mecbur!..”
İhsan amcamdan girmiştim meseleye. Ladik, Karamuk, Akdağ ve Afulu yöresi için “cennet işte böyle bir yer olmalı” diyordu internet üzerinden yaptığımız konuşmalarda. Öylesine sevdalıydı oralara, Oba köyüne ve Andıran köyüne. Anası Lütfiye anam Andıranlı. Aklı sılada göçtü bu dünyadan. İzmir’de yattı kara toprağa. Bu dünyadaki ömrü son dönemlerinde zannediyorum memleket hasretiyle son buldu.
Dayısının oğlu Sabahattin dayıya öldüğü günden aydan bir zaman sonra bir gün düşündü taşındı demek ki efkarlandı.
“Dayıoğlu hani bekleyecektin. Seninle memleketin her yerini gezecektik” şeklinde bir cümle ile seslenmiş baktım ki sayfasında. Bu ağır sözlü gaydeli türküleri çığıran adam duygularını zaptedemez…
Bu arada Andıran köyünü 1831 yılı Nüfus defterinden okudum. Ağça oğulları var defterin hemen başında. Annesinin dedesinin sülalesi olmalıdır çünkü ailenin bugünkü soyadı da Akça.
Hastalandığında annemle yine telefonda konuşurken, “tekrar ara da sor” dedi. Bir de “onlar yatınca kalkmazlar” demesin mi? Bizim sülale için diyormuş meğer. Sorunca söyledi. Gerçekten İhsan amcam bir taraftan da beni siyasi kişiliği ile mutlu etmişti. İzmir’de bir ilçede bir partinin ilçe başkanlığını üstlenmişti. O kadar İzmir’e gittim, tatillerimi senelerce o bölgede geçirdim ama hiç görüşemedik. Bu da içimde yara oldu.
Acı ama söylemek zorundayım:
Hep el gibi yaşadık. Bu dediğim üç kardeşin çocukları, babaannemin deyimiyle “gazelerin (kazaların) imamı” Mehmet Hoca’nın evlatları İhsan amcamın türkü söylediği günlerdeki ortamı asla bir daha hiç bulamadı. Bazı bazı zaman zaman biraz muhabbet oluşsa da o dediğim zamanların tadı, annemin anlattığı o devrin tadı hiç bulunamadı. Benim tespitlerim böyle en azından; bende kalan intiba bu! Gurbet ayrılık hasretlik zaman mekan kuşak mefhumu, bir soy bütünlüğünün, bütünlüğü sıkılaştıracak muhabbetin sağlanamaması, sıhriyet bağlarının öncelenmesi gibi bazı sebepler, belki de bunu gerektirmişti. Bu saatten sonra üzerinde durmaya da değmez…
Artık geri dönüş olmaz. Çünkü beşinci kuşak birbirini tanımıyor, tanıyacak gibi de durmuyor, görünmüyor. Uzaklaştı herkes birbirinden ve hem de derinden…
Dünya hayatındakilere cemi cümlesine Yüce Allah sağlık sıhhat selamet versin.
Ahiret yurduna irtihal edenlerin cümlesiyle durakları naim cennetleri olsun!
Allah azze ve celle cümlesine lutfuyla keremiyle rahmetiyle muhabbetiyle muamele kılsın.

Türküyü mevzubahis etmeme vesile olan Aliye Akkılıç’a da rahmet diliyorum.

Doğum: Samsun 1933

Ölüm: İzmir 2018

Bir yerde görmüştüm; yazar diyordu ki:

Necla Erol, Ülkü Beşgül ve Nezahat Bayram aslında Amasyalıdır. Atalarının memleketi Havza veya Vezirköprü’dür. Tam aklımda kalmadı. Bunu da Cumhuriyet kurulduktan sonra dahi bu kazaların Amasya’ya bağlı olmasından dolayı bu şekilde değerlendiriyor olmalı kanımca. Yanlış da yazmak istemem. Aklımda kalmasın yazayım dedim.

Bazan Goca Memmed tarafım ağır basıyor. Duygularım yoğunlaşıyor. Emin Çavuş türkü yakmazdı Goca Memmed gibi ama söylerdi yaylada ocağın başında; zikrederken ilahi söylerken peşine bir de türkü eklerdi.

Mesela “Urfa’nın etrafı dumanlı dağlar!”

Bana da işte şimdi “gam yükünün kervanı geldi.”

Nisan 2021

Düzenleme: Nisan 2024

Yorum Ekle

Enver Seyhan

X